

Taivutan nomineja

tehtäväkirja s. 70–71

Nomineja ovat substantiivit, adjektiivit, pronominit ja numeraalit. Kaikki nominit taipuvat samalla tavalla sijamuodoissa. Sijamuotoja ovat esimerkiksi nominatiivi, genetiivi ja partitiivi. Nomininit voivat olla yksikössä tai monikossa.

	nominatiivi	genetiivi	partitiivi
substantiivi	perhe	perheen	perhettä
substantiivi (monikko)	perheet	perheiden	perheitä
adjektiivi	uusi	uuden	uutta
adjektiivi (monikko)	uudet	uusien	uusia
pronomini	minä	minun	minua
numeraali	kolme	kolmen	kolmea



- 1 Lue kypärään kirjoitettu virke.
 - a. Kirjoita virkkeen nominit allekkain vihkoosi.
 - b. Kirjoita nominien viereen niiden perusmuodot.
 - c. Kirjoita nominien viereen niiden sanaluokka.
- 2 Taivuta nomineja mallin mukaan. poika, pojan, poikaa, poikana, pojaksi, pojasta, pojalle
 - a. kolme
 - b. me
 - c. suuri koti
- 3 Kerro parillesi, mitä eroa on seuraavilla virkkeillä.
 - a. Minä olen nuori ritari. – Minä olen nuori ritariksi.
 - b. Ritari lähtee kaupunkiin. – Ritari lähtee kaupungille.
 - c. He söivät ruokaa. – He söivät ruuan.
- 4 Lue kertomus *Tuleva ritari* viereiseltä sivulta. Kirjoita ensimmäisen kappaleen
 - a. substantiivit (12)
 - b. adjektiivit (6)
 - c. pronominit (7)
 - d. numeraali (1).

5

- a. Kerro parillesi kertomus *Tuleva ritari* sivun reunassa olevien kuvien avulla.
- b. Selvitä parisi kanssa, mitä tarkoittavat kertomuksen sanonnat
 - tilukset olivat pienet
 - kantoi suurella ylpeydellä
 - horjumaton runko
 - polvenkorkuisesta lähtien.



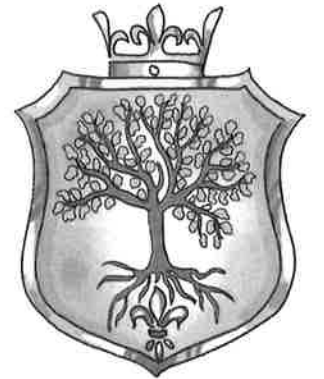
Tuleva ritari

Vaikka viimeinen kuningas oli kuollut lapsettomana, hänen sukuaan eli yhä valtakunnassa. Heistä oli jäljellä vain yksi perhe, jossa eli äiti ja poika. Heidän tiluksensa olivat pienet ja elämä vaatimatonta, mutta heidän vaakunassaan oli yhä kuvattuna sama kultakruunulla seppelöity tammi, joka kerran edusti viimeistä kuningasta.

Poika, jota sukunsa maineen tähden oli pienestä pitäen koulutettu ritariksi, kantoi suurella ylpeydellä pientä kilpeään, jota kuninkaallinen vaakuna koristi. Vaakunassa kuvatun tammen vankat oksat, jyhkeät juuret, horjumaton runko ja suuret aaltolaitaiset lehdet täyttivät kilven kokonaan. Samoin oli pojan oman mielen pienestä pitäen täyttänyt yksi ainut päämäärä: poika oli päättänyt kostaa kuninkaallisen esi-isänsä surman ja samalla nostaa sukunsa takaisin suuruuteen.

Polvenkorkuisesta lähtien pieni tuleva ritari oli käyttänyt kaiken aikansa harjoitteluun. Hän ei uhrannut aikaansa leikille eikä haaveilulle vaan söi ruokansa nopeasti ja hioi taitojaan miekan ja peitsen kanssa – auringonnoususta auringonlaskuun. Vain kahdeksanvuotiaana poika osallistui ensimmäisen kerran turnajaisiin, ja sen päivän jälkeen kun hän täytti kolmetoista, ei yksikään valtakunnan vanhemmista ja kokeneemmista ritareista pystynyt enää pudottamaan häntä ratsun selästä. Kahdenkymmenen vanhana poika lyötiin suuren neuvoston edessä virallisesti ritariksi.

Iiro Küttner, *Puiden tarinoita. Ritari*. Books North 2014.



PARTITIIVI

Partitiivi tehdään niin, että sanan loppuun lisätään

- 1 -a/-ä, jos sanan lopussa on yksi vokaali:

3 taloa
8 autoa
2 kynää

HUOMAA!

ovi → 2 ovea

- 2 -ta/-tä,

- a) jos sanan lopussa on kaksi vokaalia:

5 maata
ilman vyötä
keskellä tietä
2 radiota

HUOMAA!

vihreä → 3 vihreää omenaa

- b) jos sanan lopussa on konsonantti -l, -n, -r, -s tai -t:

10 askelta
ilman avainta
2 tytärtä
5 kaunista puseroa
ennen lyhyttä taukoa

- c) jos sana on -nen-loppuinen, tällöin käytetään -s-loppuista vartaloa:

4 naista
monta ihmistä
ilman sinistä laukkua

HUOMAA! Vanhat -i-loppuiset sanat, kuten **pieni, suuri, saari, hiiri**:

pieni → pientä kissaa
suuri → 3 suurta tomaattia
saari → monta saarta
hiiri → 4 hiirtä

- 3 -tta/-ttä, jos sanan lopussa on -e-kirjain:

ilman venettä
2 hametta
monta perhettä

HUOMAA! Vanhat -si-loppuiset sanat:

uusi → 2 uutta autoa
vesi → ilman vettä
käsi → 2 kättä

HUOMAA! -aus/-äys, -uus/-yys, -eus/-eys -loppuiset sanat:

vapaus → vapautta	onnettomuus → onnettomuutta
rakkaus → rakkautta	ystävyyys → ystävyyttä
lupaus → lupausta	
kaipaus → kaipausta	kateus → kateutta
lisäys → lisäystä	pimeys → pimeyttä
lykkäys → lykkäystä	

PARTITIIVIN KÄYTTÖ

- 1 Numeroiden 2, 3, 4,... kanssa käytetään yksikön partitiivia.

Minulla on **kaksi** autoa.
Pusero maksaa **20** euroa.

HUOMAA!

Jos numero on yksi (1), partitiivia ei tule.

Lähellä on vain **yksi** kauppa.

- 2 Partitiivi on myös kielteisissä omistuselauseissa.

Mäkisillä **ei ole** omakotitaloa.
Minä **en osta** autoa.

HUOMAA!

Partitiivia ei tule kielteisissä lauseissa, joissa on **olla**-verbi, kun kyse ei ole omistamisesta.

Minä en ole opiskelija.

- 3 Sanojen **monta, puoli** ja **pari** jälkeen tulee partitiivi.

Opiskelijalla on **monta** kynää.
Ostan **puoli** litraa maitoa.
Odotan junaa **pari** tuntia.

- 4 Jos numeron jälkeen tulee adjektiivi, niin se ja sitä seuraava sana ovat partitiivissa.

Minulla on **kaksi** punaista omenaa.

- 5 Jos sanan edellä on määrää ilmaiseva sana, kuten esim. **pullo, purkki, lasi, tölkki**, sitä seuraava sana on myös partitiivissa.

Pullo limsaa, **olutta**, vissyä, siideriä.
Tölkki tonnikalaa, ananasta, appelsiinimehua.
Purkki jogurttia, hilloa, kermaa.

2 Täydennä lauseet.

- Viikonloppuna meille tulee **monta** _____ (vieras).
- Minä tarvitsen kaupasta 2 _____ (litra, maito),
2 _____ (purkki, kerma) ja 2 _____
(paketti, jäätelö).
- Minä ostan myös 3 _____ (leipä), ja
10 _____ (leivos).
- Kalaosastolta ostan 2 _____ (iso kala).
- Kun tulen kotiin kaupasta, huomaan, että minulla ei ole _____
_____ (salaatinkastike) jääkaapissa.

Partitiivi (a-muoto)

1. Lue sarjakuva ja kerro, mitä jääkaapissa on. Onko siellä jotain yllättävää?



2. Partitiivi teksteissä

a. Lue tekstit A ja B. Kirjoita viivoille, mitä tekstejä ne ovat.

A)

3 maitoa
mehua
juustoa
5 banaania
margariinia
1 ruisleipä

B)

Moi, onko sulla vielä kuumetta?
Tänään tuli läksyksi 4 tehtävää mat-
kasta s. 45. (Mä en ymmärrä sitä!:(
Kikässä pitää kirjottaa tarina.
Maikka sano, että sen pitäisi olla
ainakin 2 sivua pitkä. Toivottavasti
tuut jo huomenna Me odotetaan sua...
se projektityö ei tuu valmiiks ilman
sua! Pikkis :)

b. Ympyröi teksteistä kaikki a/ä, ta/tä-muodot eli partitiivit.

c. Mihin kysymyksiin ne vastaavat?

d. Kirjoita taulukkoon ainakin 3 esimerkkiä ja selitystä, milloin a/ä, ta/tä -muotoa käytetään.

Esimerkkisana	Selitys: miksi se on a/ä, ta/tä -muodossa?
1.	
2.	
3.	

e. Miksi näissä sanoissa on erilainen päätte?

- maitoa, kakkua _____
- kaakaota, teetä _____
- kastiketta, kuumetta _____

Partitiivi: Mitä? Paljonko? Montako?

- Numerot ja muut määrän ilmaisut**
 - Mä tarviin kokeessa 3 kynää, 2 kumia ja 5 suttupaperia.
 - Kuinka monta koetta sä meinaat oikein tehdä? Eihän meillä ole aikaa kuin puoli tuntia.
- Usein ruokasanojen kanssa, kun ei sanota kuinka paljon**
 - Aamulla mä juon yleensä mehua ja syön leipää, juustoa ja jogurtia.
- Partitiiviverbit**
 - Puhutko sä venäjää?
 - Mä ymmärrän vähän ranskaa.
 - Mä harrastan liikuntaa.
 - Mä kuuntelen musiikkia.
 - Mä rakastan sua!
 - Odota minua! (= Oota mua!)
- EI-lauseet**
 - Lähetän tekstiviestin. / En lähetä tekstiviestiä.
 - Mulla on polkupyörä. / Mulla ei ole polkupyörää.

Partitiivin päätteet

- a /-ä sanan lopussa on yksi vokaali
maito → maitoa tyttö → 2 tyttöä
- ta /-tä sanan lopussa on 2 vokaalia tai konsonantti
tee → teetä mies → kaksi miestä
- tta /-ttä sanan lopussa on e.
kastike → kastiketta kirje → kaksi kirjettä

Huom! espanjalainen nainen → kaksi espanjalaista naista
suomalainen ihminen → 15 _____

3. Täydennä partitiivit!

- Hei, otatko sä _____ (mehu) vai _____ (maito)?
- Tota _____ (vesi) vaan kiitos.
- Meidän isä ostaa aina _____ (venäläinen tee),
_____ (suomalainen sisu) ja
_____ (intialainen riisi).

4. Vastaa kysymyksiin partitiivilla.

- Mitä sä syöt aamuisin? _____
- Mitä sä haluaisit ruokakaupasta? _____
- Mitä kieliä sä puhut? _____
- Minkälaista musiikkia sä kuuntelet? _____
- Minkälaista Suomessa on asua? _____